

ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ (Обов'язкова)

Ступінь вищої освіти – Перший (бакалаврський) рівень

Освітньо-наукова програма: «Охорона, відтворення та раціональне використання гідробіоресурсів»

Спеціальність: Н5 «Водні біоресурси та аквакультура»

Курс навчання: 1 семестр, 1 рік навчання / 1 семестр, 1 рік навчання

Кількість кредитів: 4 кредити ЄКТС

Мова викладання: українська

Дні, час, місце: вул. Львівська, буд. 15, НЛК № 2, за розкладом

Консультації: вул. Львівська, буд. 15, НЛК №2, к. 707,
щотижнево за розкладом

СИЛАБУС

Викладач:	Кандидат географічних наук, доцент кафедри водних біоресурсів та аквакультури <i>Катинська Ірина Вікторівна</i>
Кафедра:	кафедра водних біоресурсів та аквакультури
Контактна інформація:	e-mail: irynakatynska7@gmail.com

КОМУНІКАЦІЯ

Комунікація зі здобувачами буде здійснюватися через вказаний e-mail та очні зустрічі на консультаціях.

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Мета дисципліни: полягає в тому, щоб навчити здобувачів орієнтуватися у структурі підготовки фахівців зі спеціальності Н5 «Водні біоресурси та аквакультура» та засвоїти базові знання про головні напрями галузі, розуміти зміст освітньої програми, логіку опанування спеціальних дисциплін і значення практичної підготовки у формуванні професійних компетентностей. Курс спрямований на те, щоб виробити у здобувачів уявлення про основні напрями професійної діяльності – вирощування риби, відтворення гідробіонтів, екологічний моніторинг, управління господарствами та рекреаційне рибальство, а також здатність аналізувати сучасний стан і перспективи розвитку рибного господарства та аквакультури. Вивчення курсу допомагає сформувати володіння базовою термінологією, знання про організаційні основи галузі та систему контролю за станом водних екосистем та початкове розуміння етичних і професійних норм, мотивацію до подальшого навчання й самоосвіти, а також готовність до усвідомленого засвоєння спеціальних дисциплін і практичної роботи у сфері водних біоресурсів та аквакультури.

Завдання дисципліни: навчитися орієнтуватися в структурі освітньої програми та логіці вивчення спеціальних дисциплін; ознайомитися з основними

напрямами професійної діяльності у сфері водних біоресурсів та аквакультури; розуміти сучасний стан та перспективи розвитку рибного господарства й аквакультурного виробництва; сформувати знання базової термінології, понять і категорій галузі; розуміти організаційні засади функціонування підприємств та установ, що працюють у сфері аквакультури та відтворення гідробіонтів; ознайомитися з основами екологічного моніторингу та системою контролю за станом водних екосистем; навчитися співвідносити теоретичні знання з практичними завданнями у лабораторних і польових умовах; сформувати мотивацію до подальшого навчання й самоосвіти, усвідомлення соціальної значущості професії.

Пререквізити: дисципліна є базовим вступним курсом освітньої програми «Водні біоресурси та аквакультура» і вивчається на початковому етапі навчання. Вона не має спеціальних пререквізитів, але ґрунтується на знаннях загальноосвітнього рівня з біології, екології та географії.

Постреквізити: отримані знання й компетентності є основою для подальшого опанування фахових дисциплін – гідробіології, іхтіології, аквакультури, селекції та годівлі гідробіонтів, рибогосподарської гідротехніки, екологічного моніторингу та управління водними екосистемами.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен *знати:*

- 1) структуру та зміст освітньої програми за спеціальністю «Водні біоресурси та аквакультура»;
- 2) основні напрями професійної діяльності у сфері аквакультури, відтворення та охорони водних біоресурсів;
- 3) сучасний стан і тенденції розвитку рибного господарства та аквакультури в Україні й світі;
- 4) базові поняття, терміни та категорії, що використовуються у сфері водних біоресурсів;
- 5) організаційні основи роботи рибогосподарських підприємств, риборозплідників та аквакультурних комплексів;
- 6) принципи екологічного моніторингу та контролю за станом водних екосистем;
- 7) основи нормативно-правового регулювання у галузі водних біоресурсів та аквакультури;
- 8) етичні та професійні норми діяльності фахівця у сфері використання й охорони водних ресурсів.

вміти:

- 1) орієнтуватися в освітній програмі та планувати власну освітню й професійну траєкторію;
- 2) застосовувати базову термінологію та поняття у навчальній і практичній діяльності;
- 3) аналізувати сучасні тенденції розвитку рибного господарства та аквакультури;
- 4) співвідносити отримані знання з практичними завданнями у лабораторних та

- польових умовах; визначати основні види професійної діяльності та можливості працевлаштування у сфері водних біоресурсів;
- 5) використовувати відомості про структуру галузі для розв'язання типових виробничих і навчальних ситуацій;
 - 6) оцінювати роль фахівця у забезпеченні збереження водних екосистем та раціонального використання біоресурсів;
 - 7) формувати мотивацію до подальшого навчання, професійного саморозвитку й самоосвіти.

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Курс буде викладений у формі лекцій (24 год. / 8 год.) та практичних (16 год. / 4 год.), організації самостійної роботи здобувачів (80 год. / 108 год.).

Зміст навчальної дисципліни

Тема	Зміст	Форми робіт
Змістовий модуль 1. Основи спеціальності та історико-теоретичні засади аквакультури		
Тема 1. Вступ до дисципліни. Мета, завдання та значення курсу "Вступ до спеціальності" ПР 1. Історія розвитку та створення ОНУ імені І. І. Мечникова та факультету гідрометеорології і екології. Організація освітнього процесу ОНУ імені І. І. Мечникова зміст та організація освітнього процесу в Україні і Світі	Розглядаються основи підготовки здобувачів спеціальності «Водні біоресурси та аквакультура», мета та місце курсу в освітній програмі, роль аквакультури у світі та її взаємозв'язок з іншими науками, формування мотивації до професійної діяльності. Ознайомлення з історією становлення університету, факультету та організацією освітнього процесу.	Опрацювання лекційного та додаткового, довідкового матеріалу; Пояснення, дискусії; виконання практичних робіт, захист практичних робіт
Тема 2. Історія та етапи розвитку спеціальності "Водні біоресурси та аквакультура" ПР 2. Предмет і завдання дисципліни «Вступ до спеціальності». Зміст та система підготовки фахівців зі спеціальності «Водні біоресурси та аквакультура»	Висвітлюється історичне становлення рибництва та аквакультури, наукові основи вирощування гідробіонтів, етапи розвитку галузі в Україні та світі, внесок учених, значення історичного досвіду для сучасних технологій. Ознайомлення зі змістом дисципліни та системою підготовки фахівців у галузі водних біоресурсів та аквакультури.	Опрацювання лекційного та додаткового, довідкового матеріалу; Пояснення, дискусії; виконання практичних робіт, захист практичних робіт
Тема 3. Сучасний стан і перспективи розвитку водного господарства та аквакультури	Аналізуються сучасні тенденції розвитку аквакультури у світі та Україні, стратегічна роль галузі у продовольчій безпеці, ключові виклики та перспективи впровадження інновацій і міжнародної співпраці.	Опрацювання лекційного та додаткового, довідкового матеріалу;

ПР 3. Світовий досвід підготовки та підвищення фахового рівня спеціалістів з аквакультури	Ознайомлення з міжнародними моделями підготовки та професійного розвитку спеціалістів аквакультури.	Пояснення, дискусії; виконання практичних робіт, захист практичних робіт
Змістовий модуль 2. Об'єкти аквакультури, технології, екологічні та правові основи діяльності		
Тема 4. Основні об'єкти водних біоресурсів: класифікація, біологічні особливості. Основи аквакультури: типи та форми ведення господарства	Розглядаються промислові види риб, ракоподібних, молюсків та водоростей, їх систематика, морфофункціональні адаптації, біологічна перспективність і практичне значення для аквакультури. Пояснюються види аквакультури (екстенсивна, інтенсивна), особливості прудових, садкових і рециркуляційних систем, основні етапи технології вирощування гідробіонтів та фактори успішності господарювання.	Опрацювання лекційного та додаткового, довідкового матеріалу;
ПР 4. Історія розвитку рибальства та аквакультури. Складові та сучасний стан світових водних біоресурсів	Ознайомлення з історичними етапами рибальства та сучасним станом глобальних водних біоресурсів.	Пояснення, дискусії; виконання практичних робіт, захист практичних робіт
Тема 5. Екологічні аспекти використання водних біоресурсів та аквакультури	Аналізується антропогенний вплив аквакультури на водні екосистеми, екологічні ризики та методи їх мінімізації, поєднання економічної ефективності з принципами сталого природокористування.	Опрацювання лекційного та додаткового, довідкового матеріалу;
ПР 5. Структура, управління і сучасні тенденції розвитку рибогосподарської галузі	Ознайомлення зі структурою управління рибним господарством та актуальними тенденціями його розвитку.	Пояснення, дискусії; виконання практичних робіт, захист практичних робіт
Тема 6. Нормативно-правове забезпечення діяльності у сфері водних біоресурсів	Розкриваються основні законодавчі та міжнародні норми у сфері рибного господарства й аквакультури, ліцензування, сертифікація, вимоги екологічної та санітарної безпеки, роль державного контролю.	Опрацювання лекційного та додаткового, довідкового матеріалу;
ПР 6. Державні структури управління та охорони рибних запасів України. Основні водойми регіону, їх стан та різноманіття їхтїофауни	Ознайомлення з державними органами контролю рибних запасів та станом основних водойм регіону.	Пояснення, дискусії; виконання практичних робіт, захист практичних робіт
Тема 7. Виробнича та технологічна база спеціальності. Освітні траєкторії, кар'єрні можливості та професійна етика фахівця з водних біоресурсів	Представляються навчальні й виробничі рибогосподарські комплекси, їх структура та обладнання, інтеграція практичної підготовки з сучасними технологіями вирощування гідробіонтів. Розглядаються індивідуальні освітні траєкторії та можливості кар'єрного розвитку, працевлаштування у різних секторах, професійна етика та екологічна відповідальність фахівця аквакультури.	Опрацювання лекційного та додаткового, довідкового матеріалу.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Катинська І. В. Вступ до спеціальності: Курс лекцій. Одеса: ОНУ імені І. І. Мечникова, 2025. 111 с.
2. Катинська І. В. Вступ до спеціальності: Електронні методичні рекомендації до практичних занять. Одеса: ОНУ імені І. І. Мечникова, 2025. 47с.
3. Шекк, П. В. та Бургаз, М. І. Аквакультура прісноводних і морських риб, молюсків і безхребетних (відтворення і вирощування, світовий досвід). Частина 1: навчальний посібник. Одеський державний екологічний університет, Одеса, Україна, 2022. 178 с. ISBN 978-966-186-206-6
4. Шекк П.В., Бургаз М.І. Аквакультура прісноводних і морських риб, молюсків і безхребетних (відтворення і вирощування, світовий досвід). Частина 2: навчальний посібник. Одеса: Одеський державний екологічний університет, 2023. 147 с. ISBN 978-966-186-273-8
5. Грициняк І. І., Гринжевський М. В., Шерман І. І. Водні біоресурси та аквакультура: навчальний посібник. Київ: НУБіП України, 2022. 320 с.
6. Третяк О. М., Коваль С. М., Маріуца А. Е. Основи аквакультури : навчальний посібник. Київ: ІРГ НААН України, 2019. 280 с.

Додаткова

1. Бех В. В., Базалій В. В. Біологічні основи рибного господарства: підручник. Херсон: Олді-плюс, 2017. 356 с.
2. Катинська І. В. Сучасні педагогічні підходи до активізації навчальної діяльності здобувачів вищої освіти: інтеграція цифрових технологій. In: матеріали всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації «Професійний розвиток викладача в контексті підвищення якості діяльності ЗВО», 26 травня – 6 липня 2025 року. Львів-Торунь: Liha-Pres, 2025. С. 44-47.
3. Кононенко Р.В., Шевченко П.Г., Кондратюк В.М., Кононенко І.С. Інтенсивні технології в аквакультурі. Херсон: Олді-плюс, 2016. 492 с.
4. Burhaz, M. I. та Matviienko, T. I. The current state of extracting and consuming aquatic bioresources in Ukraine. Водні біоресурси (1(13)), 2023. С. 7-24. ISSN 2663-5283. DOI <https://doi.org/10.32851/wba.2023.1.1>
5. Shekk P.V., Burhaz M.I., Soborova O.M., Kudelina O.Yu. World Fisheries: tutorial. Odesa: Odessa State Environmental University, 2023. 141 p.

Електронні інформаційні ресурси

1. Репозитарій ОНУ імені І.І.Мечникова <https://dspace.onu.edu.ua/home>
2. Репозитарій факультету ФГМіЕ <http://eprints.library.odeku.edu.ua>
3. Бібліотека ОНУ імені І.І.Мечникова <http://lib.onu.edu.ua/>

4. Сайт водних біоресурсів та аквакультури <https://vodni-bioresursy-kafedra.org/>
5. ДЕРЖАВНЕ АГЕНТСТВО УКРАЇНИ З РОЗВИТКУ МЕЛІОРАЦІЇ, РИБНОГО ГОСПОДАРСТВА ТА ПРОДОВОЛЬЧИХ ПРОГРАМ https://darg.gov.ua/dijalnistj_0_214_menu_0_1.html
6. ФАО 2025 <https://www.fao.org/>

ОЦІНЮВАННЯ

Форма підсумкового контролю – залік.

Проведення контролю результатів навчання здобувачів відбувається відповідно до Положення про організацію і проведення контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти в Одеському національному університеті імені І. І. Мечникова (2022 р.)

https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/poloz-org-kontrol_2022.pdf

ПОЛІТИКА КУРСУ

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим. В окремих випадках навчання може відбуватись он-лайн з використанням дистанційних технологій. Відпрацювання пропущених занять має бути регулярним за домовленістю з викладачем у години консультацій. Порядок та умови навчання регламентуються до Положення про організацію освітнього процесу в Одеському національному університеті імені І. І. Мечникова (2024 р.) https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/Pro_organizacii_u_osvit_procesu_2024.pdf)

Політика щодо дедлайнів та перескладання: слід дотримуватися запропонованих у розкладі термінів складання сесії; перескладання відбувається відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в Одеському національному університеті імені І. І. Мечникова (2024 р.) https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/Pro_organizacii_u_osvit_procesu_2024.pdf)

Політика академічної доброчесності: регламентується «Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у освітній та науково-дослідній роботі учасників освітнього процесу та науковців Одеського національного університету імені І.І. Мечникова» (polozhennya-antiplagiat-2021.pdf (onu.edu.ua))

Використання комп'ютерів/ телефонів на занятті: під час занять не дозволяється користуватися мобільними телефонами, які попередньо мають

бути переведені у беззвучний режим. Електронні пристрої використовуються лише за умов наявності відповідної вимоги в навчальному завданні.

Комунікація: Всі робочі оголошення або надсилаються через старосту академгрупи на електронну пошту, або через чат академгрупи у Viber. Студенти мають регулярно перевіряти повідомлення і вчасно на них реагувати.